

Samlede indkomne bemærkninger til nedrivningsanmeldelse af bevaringsværdige bygninger (Stampemøllen) på Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl samt partshøring i forbindelse med varslet § 14-forbud mod nedrivning af samme bygning

I forbindelse med den offentlige bekendtgørelse af nedrivningsanmeldelse af bevaringsværdige bygninger på Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl kendt som Stampemøllen har Varde Kommune modtaget bemærkninger fra følgende:

- Blåvandshuk Lokalarkiv
- Ole K. Christensen
- Varde Museum
- Holger Grumme Nielsen
- Bevaringsforeningen for Varde
- Forsvaret

Varde Kommune har varslet et § 14-forbud mod nedrivningen. I denne forbindelse har Varde Kommune foretaget en partshøring, hvorfra kommunen har modtaget bemærkninger fra følgende:

- Forsvaret

X036350

NDG. 10 NOV. 2014

Varde Kommune
Team Plan og Byudvikling
Bytoften 2
6800 Varde

ORIGINAL _____
KOPITEL _____

Oksbøl d. 8. november 2014

Indsigelse mod nedrivning af Stampemøllen – Grærup Havvej 2A 6840 Oksbøl.

Det er kommet til Blåvandshuk Lokalarkivs kendskab, at Forsvaret søger om nedrivningstilladelse til bl.a. ovennævnte ejendom.

Blåvandshuk Lokalarkiv ønsker hermed at gøre indsigelse mod at Varde Kommune giver nedrivningstilladelse.

Stampemøllen er et karakteristisk eksempel på byggeri her på egnen fra begyndelsen af 1800-tallet og antageligt – bortset fra Aal Kirke – det ældste bygningsværk i og omkring Oksbøl. Varde Kommunen har erkendt dette og i 2013 anerkendt bygningens værdi som "bevaringsværdi 3".

Det har også værdi for hele landet at Stampemøllen bevares. Tusinder af soldater har været på øvelse i Oksbøl Øvelsesterræn og har mødt, set og genkendt Stampemøllen ved indgangen til Oksbøl Sydlej.

Stampemøllen har desuden markeret vejkrydset, hvor vestgående trafik før i tiden har måttet vælge vej til hhv. Grærup, og Blåvand/Ho

Det faktum at Forsvaret har misholdt bygningen og dermed ignoreret bygningens status som bevaringsværdig bør ikke give Forsvaret ret til og mulighed for at nedrive. Bygningens ydre henstår d.d. dog som "nogenlunde" intakt.

Stampemøllen består af et antal bygninger udover hovedbygningen ud mod Grærup Havvej. Lokalarkivet finder, at bygningerne udgør en helhed og at der derfor heller ikke bør gives en partiel tilladelse til nedrivning af "udbygningerne".

Stampemøllen er også den sidste bygning af adskillige, hvor der har været mølleri i området, så selv om det ikke er typisk med en vandmølle i området, er den dog med til at fortælle historien om en epoke i egnens historie.

Lokalarkivet ønsker således – som argumenteret ovenfor – at Varde Kommune afviser Forsvarets ansøgning om nedrivningstilladelse til Stampemøllen.

Blåvandshuk Lokalarkiv
Anni Skov Christensen
Arkivleder

Anni Skov Christensen

X036349

INDG. 10 NOV. 2014

ORIGINAL _____

KOPITIL _____

Varde Kommune
team Plan og Byudvikling
Bytoften 2
6800 Varde

Oksbøl d. 8. nov. 2014

Indsigelse mod nedrivning af Stampemøllen - Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl.

Jeg har erfaret, at Forsvaret har søgt om nedrivningstilladelse til flere bygninger i Oksbøl - bl.a. Stampemøllen, Grærup Havvej 2A.

Jeg ønsker at gøre indsigelse mod, at Varde Kommune giver denne tilladelse.

Mine begrundelser er:

- Stampemøllen er kendt af tusindvis af soldater som et karakteristisk indgangsparti til Oksbøllejren, hvor de har været på øvelser og nogle tjenestegørende. Jeg har selv været tjenestegørende - on and off - i Oksbøllejren i 25 år. Hvis Stampemøllen rives ned vil jeg savne den.
- Stampemøllen er i byggestil en karakteristisk bygning for det geografiske område og opførelsesperioden i begyndelsen af 1800-tallet.
- Bygningen er af Varde Kommune anerkendt som bevaringsværdig.
- Stampemøllen består af flere bygninger. Jeg finder, at bygningerne udgør et hele og at de alle skal bevares!

At Forsvaret har undladt nødvendig vedligeholdelse af en bevaringsværdig bygning retfærdiggør ikke, at en - for egnen så karakteristisk og - for tidligere soldater så betydningsfuld - bygning nedrives.

Jeg ønsker at blive orienteret om den endelige beslutning - okillerich@gmail.com

Med venlig hilsen
Ole K. Christensen
Østparken 80
6840 Oksbøl

Museet for Varde By og Omegn

Varde Kommune
Team Plan og Byudvikling
Bytoften 2
6800 Varde

Varde, 6. november 2014

Ang.: Nedrivningsanmeldelse Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl.

Museet for Varde By og Omegn har modtaget underretning om, at der er ansøgt om tilladelse til at nedrive den såkaldte Stampemølle ved Oksbøllejren, Grærup Havvej 2A. Museet ønsker imidlertid på det skarpeste, at denne tilladelse *ikke* gives, og at denne historiske bygning bevares.

Stampemøllen er fra første halvdel af 1800-tallet og er en fornem repræsentant for egnens byggeri i denne periode. Bygningen er i øvrigt i kommuneplanen for 2013 tildelt bevaringsværdi 3! Stampemøllen er af kulturhistorisk værdi, dels som mølle og dels som det markante indgangsparti for Oksbøllejren (kommandantbolig). Bygningen er desuden en af de ældste verdslige bygninger i Aal sogn.

Stampemøllen var en vandmølle og i brug helt op til 1929, da lejren blev oprettet, indtil da kom egnens befolkning kørende i deres vogne helt fra Blåvand for at få malet korn. Endnu tidligere havde møllen stampet befolkningens hjemmevævede vadmel til klæder deraf navnet Stampemøllen. ”Denne idyl, skriver Leif G. Ipsen (tidl. kommandant i lejren), hvor vandets fald skabte en særlig stemning, blev nu lejrens hovedkvarter og depot”. Møllen fik sit vand fra Fåresø og møllehjulet var placeret under vestgavlen. Siden er bygningen blevet landskendt blandt de mange tusinde soldater, der har været under uddannelse i lejren siden starten i 1929!

Der ansøges om tilladelse til nedrivning af Stampemøllens tre bygninger. Ejendommen består af en forbygning sammenbygget med to længer mod nord, samt én fritliggende bygning øst for forbygningens østlige gavl. De bagved liggende bygninger er måske mindre kulturhistorisk interesse, men danner dog en helhed. Anlægget er, som sagt, af både lokal- og kulturhistorisk interesse og værdi, og har anlægget indtil for 10-15 år siden fremstået som et idyllisk sted, og det potentiale har det stadig. Desværre har de seneste års manglende vedligeholdelse fremmet forfaldet, til trods for at bygningen er erklæret bevaringsværdig. Det vil være et tab for egnen at tillade nedrivning, og samtidig også klar en underkendelse af formålet med arbejdet for bevaring af ældre kulturhistorisk interessante bygninger.

Med venlig hilsen

John V. Jensen
Museumsinspektør
Museet for Varde By og Omegn

Dato: 28. oktober 2014

Varde Kommune
Team Plan og Byudvikling
Bytoften 2
6800 Varde

Angår: Nedrivning af stampemøllen i Oksbøl - Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl.

Jeg er fra flere sider blevet informeret om, at der er planer om at give nedrivningstilladelse til stampemøllen i Oksbøl, ligesom flere har udtrykt deres bekymring hermed.

Stampemøllen er arkitektonisk et interessant sted, med høj fortælle værdig og mange spændende detaljer på bygningerne. Et egnstypisk bygningskompleks fra begyndelsen af 1800-tallet som tidligere var ret almindelige i vores lokalområde, men som i dag desværre er sjældne.

Stampemøllen er kendt uden for kommunens grænser og er med jævne mellemrum blevet undersøgt af de kommunale myndigheder pga. dens arkitektur og historie. Eksempelvis blev bygningskomplekset gennemgået i begyndelsen af 1990'erne af Varde Museum, kommunens arkitekt og Oksbøllejerens personale, hvor man var enig om bygningernes kvaliteter. I den forbindelse besluttede man, at stampemøllen skulle have den højeste prioritering i forhold til bevaring for eftertiden. Ligeledes fik bygningerne tildelt bevaringsværdi 3 i kommunalplanen fra 2013.

Jeg finder det tankevækkende, at vi som kommune bruge ressourcer på at gennemgå og beskrive vores kulturarv og bygninger bl.a. i forbindelse med kommuneplaner, og ved de kulturarvsbeskrivelser som kommunen hvert år betaler Varde Museum for at udføre, hvis man efterfølgende ikke benytter disse redskab.

Jeg synes det er godt og rigtigt, at vi som kommune støtter Varde Bevaringsforening økonomisk og samtidig bruger den som høringsorgan, men finder det samtidig ærgerligt hvis man ikke vælger at lytte til foreningen. I så fald bliver samarbejdet mellem kommunen og Varde Bevaringsforening kun proforma hvilket jeg synes er en skam.

Netop i disse år hvor Varde Kommune bruger store midler på brolægning af gamle gader, autentiske gadelygter mm. for at genskabe det miljø som tidligere var karakteristisk for vores lokalområde bør vi udvise større veneration for områdets gamle bevaringsværdige bygninger og ikke bare give tilladelse til nedrivning med deraf følgende tab af kulturarv og forståelsen herfor.

På baggrund af ovenstående udtrykker jeg hermed min modvilje mod, at Varde Kommune giver tilladelse til nedrivning af stampemøllen i Oksbøl.

Med venlig hilsen
Holger Grumme Nielsen

BEVARINGSFORENINGEN FOR VARDE, LUNDVEJ 4, VARDE

Varde Kommune
Team Plan og Byudvikling
Bytoften 2
6800 Varde

Dato: 23. oktober 2014

Angår: Nedrivningsanmeldelse Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl.

Bevaringsforeningen for Varde har den 17. ds. modtaget underretning om, at der er ansøgt om tilladelse til at nedrive ejendommen Grærup Havvej 2A, almindeligt kendt som Stampemøllen, og vil hermed udtale sin kraftige modstand mod at en sådan tilladelse måtte blive meddelt.

Stampemøllen fremstår som en bevaringsværdig repræsentant for egnens byggeri i første halvdel af det 19' århundrede, idet der kun er få bygninger tilbage på egnen af denne kategori, hvilket uden tvivl er medvirkende årsag til, at ejendommen i Kommuneplan 2013 er tildelt bevaringsværdi 3.

Med sin beliggenhed ved hovedvagten danner ejendommen - sammen med den nu nedlagte redningsstation - et historisk indgangsparti, uløseligt forbundet med Oksbøllejren, som Stampemøllen har været en del af siden etableringen i 1929.

Stampemøllen er landskendt. Stort set alle danske soldater i hæren og lokalt ansatte har i mange år passeret denne bygning og noteret sig Stampemøllen som et kendetegn for Oksbøllejren – en af Varde kommunes største arbejdspladser.

Stampemøllen er uløseligt forbundet med Oksbøllejrens historie og dermed også i en vis grad med flygtningelejrens historie, og det virker paradoksalt, at mens der er planer om at genoplive flygtningelejren som museum, fremkommer nu ønske om at nedrive lejrens ældste bygning.

Der ansøges om tilladelse til nedrivning af 3 bygninger. Som Bevaringsforeningen ser ejendommen, består den af en forbygning, sammenbygget med 2 længer mod nord, samt én fritliggende bygning øst for forbygningens østlige gavl. De bagved liggende bygninger kan måske være af mindre kulturhistorisk interesse, men danner dog sammen med forbygningen en helhed.

I hvert fald finder Bevaringsforeningen det af afgørende betydning, at i det mindste forbygningen bevares.

Med venlig hilsen

Ib Ebbesen
formand

Bilag: Stampemøllens historie

Stampemøllens historie – (sammenfattet af Knud F. Nielsen, Oksbøl).

Kr. Nielsen byggede Stampemøllen i 1839 ved bækken fra Fåresøen (ligger i Oksbøllejren) og begyndte samme år stamperi (stampning/valkning af uld for at gøre klædet vandtæt). Sønnen Niels Stokholm Christensen født 1841 overtog senere gården og lavede det om til mølleri. Ejner Nielsen og Anton Poulsen overtog senere gården indtil militæret i 1929 lagde beslag på ejendommen.

(Kilde: Aal sogns historie ved Anders Hansen, Oksbøl - side 73.)

Stampemøllen er et prægtigt eksempel på vestjysk byggestil.

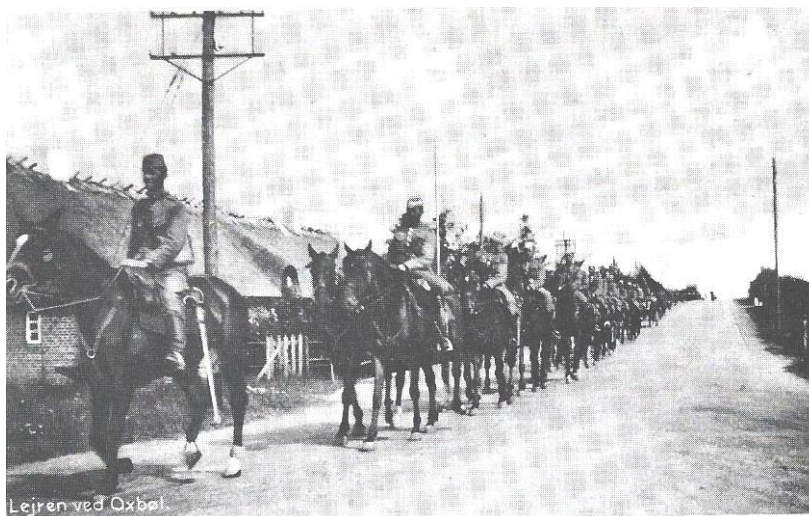
Stampemøllen blev indrettet som kvarter for lejrens tilsynsførende overofficiant Rasmussen, der med hele sin familie var flyttet til Oksbøl for at føre det daglige tilsyn med lejren og terrænet.

(Kilde: Længst mod vest 1870 – 1940 ved Jens Christensen – side 108)

Stampemøllen blev således den første faste og vigtigste bygning i Oksbøllejren, samt lejrens hovedkvarter og depot, hvorfra forvaltningen af lejren og skyde-øvelsesområdet forgik i de første år, indtil lejren blev udbygget.

Den 9. april 1940 overtog tyskerne lejren og Stampemøllen kom igen i fokus, idet hele den danske lejradministration måtte ”klemme sig sammen” her.

Efter krigen var Stampemøllen bolig for kasernemesteren og overgik derefter til udlejningsboliger for tjenestegørende personel.

Eskadron fra Jyske Dragonregiment passerer Stampemøllen

Til
Varde Kommune
att.: Team Plan og Byudvikling

Emne:
Ansøgning om nedrivning af ejendommen Grærup Havvej 2 A, bygningerne 71, 72 og 73.

1. Med henvisning til ref. ansøger Kompetencecenter Skyde- og Øvelsesterræner Danmark hermed om nedrivning af ejendommen Grærup Havvej 2 A, bygningerne 71, 72 og 73.
2. Bygningerne har tidligere været lejebolig. Forsvaret har ikke længere denne forpligtigelse. Der er ved sidste lejemål blev konstateret skimmelsvamp på inder siden af ydermurene og bygningen er derfor ikke længere egnet til bolig af nogen art. Bygningen har stået tom de sidste 3 år og forsvaret kan ikke finde nogen form for anvendelse af bygningerne, der kun henstår som kulisser.
3. Forsvaret finder det samtidig uhensigtsmæssigt at bruge økonomiske ressourcer på en bygningsmasse som ikke har nogen uddannelses- eller øvelsesmæssig anvendelse i Forsvaret.
4. Hvis bygningerne bliver revet ned, vil det give mulighed for at etablere en bedre og mere sikker færdselsmæssig ind- og udkørsel fra Oksbøllejren.

Med venlig hilsen

FLEMMING TOFT

Ref.:
Vedligeholdelsesteam Syd ansøgning om byggetilladelse/Anmeldelse af byggearbejde af 09.09.2014.

Dato: 16. oktober 2014
Sagsnr.: 2014/005924
Dok.nr.: 535206
Bilag: Ingen
Sagsbeh.: CHKCDK

Kompetencecenter
Skyde- og Øvelsesterræner
Danmark
Grærup Havvej 2C
6840 Oksbøl

Postadresse:
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: 7267 1770
Fax: 7267 1779
E-mail: fes@mil.dk
fbe-ktp-kcdk@mil.dk
www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201842
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: 7267 1610
E-mail: fbe-chkcdk@mil.dk

Til
Varde Kommune

Vurdering og anbefaling Stampemøllen.

Emne:

Partshøring forud for eventuel nedlæggelse af § 14 forbud vedrørende nedrivning af Stampemøllen og tilhørende bygninger, Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl, matr.nr. 16s, Skødstrup by, Ål.

Ref.:

Varde Kommunes skr. Journal nr. 161906/14, sagsnummer 14/11126.

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses (tidligere Forsvarets Bygnings- og Etablissementstjenestes), Vedligeholdelsesteam Syd, skal i forlængelse af Varde Kommunes fremsendelse af partshøring forud for Varde Kommunes overvejelser omkring nedlæggelse af et § 14 forbud vedrørende nedrivning af Stampemøllen og tilhørende bygninger, Grærup Havvej 2A, 6840 Oksbøl, matr.nr. 16s, Skødstrup by, Ål, meddele, at den fremsendte ansøgning fastholdes, at der ikke nedlægges §14 forbud og at der gives tilladelse til nedrivning.

Fastholdelsen af ansøgningen sker med baggrund i følgende forhold:

- En bevarelse af de anførte bygninger vil medføre en ikke uvæsentlig belastning af offentlige budgetter, idet der naturligt vil blive tale om en forholds- mæssig stor udgift til drift og vedligeholdelse af bygningerne, der ikke længe- re anvendes.
- Forsvaret kan ikke finde-, og har ingen interesse eller behov for, på nogen måde, at anvende en bygning ramt af skimmelsvamp. Bygningerne vil, på lige fod med øvrige nedlagte bygninger i tilknytning til Oksbøl skyde- og øvelses- terræn, komme til at henstå som kulisse med den gradvise nedbrydning, som vejrliget medfører. I en sådan stand ses Stampemøllen med tilhørende byg- ninger ikke at pryde indgangspartiet til Oksbøllejren i mange år frem. En sådan status ses ikke at være den gamle bygning værdig.

Dato: 25. november 2014
Sagsnr.: 2013/006317
Dok.nr.: 550248
Bilag: Ingen
Sagsbeh.: BVS08

Byggedivisionens
Vedligeholdelsesteam Syd
Lilholtvej 4
6500 Vojens

Postadresse:
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: 7454 1541
Fax: 74 20 58 49 & 74 20 58 50
E-mail: fes@mil.dk
www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201286
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: 7231 3598
E-mail: fbe-bvs08@mil.dk

Endelig skal det anføres, at de anførte bygninger hidtil har fungeret som lejeboliger for Forsvarets personale. En sådan lejeboligordning er under afvikling og lejeboliger, i det omfang det er muligt, afvikles ved salg eller nedrivning. For Stampemøllens vedkommende ses der derfor ingen realistisk mulighed for reno-
vering og genoptagelse af status som lejebolig.

Med venlig hilsen

OVE SKOV JENSEN
bygningskonstruktør